

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Luonnonvaraosasto/Erätalousyksikkö
Erityisasiantuntija
Jussi Laanikari

Muistio
2.12.2019

#276327
Dnro 1598/01.03/2019

Maa- ja metsätalousministeriön asetus poikkeusluvilla sallittavasta ahman metsästyksestä metsästysvuonna 2019–2020

Pääasiallinen sisältö

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa vahvistetaan suurimmat sallitut saalismäärät ahman rauhoituksesta poikkeamiseksi sekä eräitä aluerajoituksia.

Lukumäärällisesti esitetään asetuksen voimassaoloajalle **kahdeksan (8)** yksilön ahmakiintiötä pohjoiselle ja itäiselle poronhoitoalueelle. Määrä olisi sama kuin metsästyskaudella 2016-2017 ja 2017-2018 sekä 2018-2019. Kannanhoitoalueen osa-alueiden tarkka jako on esitetty myöhemmin muistion kohdassa 3.2. Alueelliset rajoitukset.

Luonnonvarakeskus arvioi Suomessa olevan 250-280 yksilöä (270 – 300¹) talvella 2018/2019. Arvio on edelleen suurempi kuin talvia 2016/2017 ja 2015/2016 koskeva arvio (220 – 250).

Riistakolmiolaskentojen perusteella lukumäärät olisivat olleet Itä-Suomessa ja poronhoitoalueella hieman pienemmät kuin talvella 2017/2018 (kuva 1). Harvalukuisiin lajeihin liittyvän satunnaisuuden takia riistakolmiolaskennat eivät kuitenkaan välttämättä anna tarkkaa kuvaa todellisesta muutoksesta peräkkäisten vuosien välillä. Luonnonvarakeskuksen mukaan runsastumisen skaalan osalta on arvioitavissa lukumäärien moninkertaistuneen viimeksi kuluneiden 20 vuoden aikana (kuva 1). Vuosina 2010 - 2019 lukumäärät Itä-Suomessa ovat suunnilleen kaksinkertaistuneet. Ahmojen lukumäärä on noussut myös riistakolmiotarkastelun kohteena olevalla osalla poronhoitoaluetta (kuva 1).

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueilla arvioidaan erillislaskentojen ja pistehavaintojen perusteella liikkuvan yhteensä noin 40 - 60 ahmaa, jotka kuuluvat Pohjoismaiden yhteiseen ahmapopulaatioon. Poronhoitoalueella liikkui talvella 2018/2019 arviolta 110 - 130 ahmaa, poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen alueella noin 140 - 150 ahmaa.

Skandinaavisen kannan yksilömäärä oli vuonna 2011 noin 900–1 200 ahmaa, joista eli Ruotsissa 580–780 ja Norjassa 340–430 yksilöä. Euroopan puoleisessa osassa Venäjää arvioitiin olleen vuonna 2000 noin 1 500 ahmaa. Poronhoitoalueen poikkeuslupien myöntäminen perustuisi porovahinkojen mahdollisimman tehokkaaseen vähentämiseen. Asetusluonnoksen mukainen enimmäismäärä on 2,9-3,2 prosenttia Suomen ahmakannasta ja noin 6,1-7,2 % poronhoitoalueella liikkuvien ahmojen lukumäärästä. Poronhoitoalueen ahman porotalouselinkeinolle aiheuttamat vahingot ovat edelleen huomattavat. Ahman aiheuttamia porovahinkoja

¹ Suluissa viime vuoden arvio.

tulee erityisen paljon kolmen pohjoisimman kunnan alueella (Inari, Utsjoki ja Enontekiö). Ruotsalaisnorjalaisessa tutkimuksessa² havaittiin ahman tappavan lähellä Suomen poronhoitoalueen pohjoisosia sijaitsevilla tutkimusalueilla Finnmarkissa ja Tromssan alueella talvella keskimäärin noin kaksi poroa kuukaudessa, ja kesällä jonkin verran enemmän. Suotuisissa oloissa ahma voi raadella yhden yön aikana toista kymmentä poroa. Kesäaikaisia vahinkoja ei juuri löydetä. Ruotsissa tunturialueella tehdyn mallinnuksen mukaan ahmapentueen tappama poromäärä voisi olla jopa 94 poroa.³ Poronhoitoalueen ahmapentueiden määrää Suomessa ei tiedetä, mutta kahdeksan ahman poisto vaikutus olisi kahden poron kuukausimäärällä vähintään 192 poroa vähemmän vuodessa.⁴ Jos kaikki säästyneet porot olisivat vaatimia, niiden arvo olisi riistavahinkolain muutoksen (15.3.2019/318⁵) jälkeisellä laskennallisella korvausarvolla (1703€/löydetty poro) laskien noin 330 000 euroa.

Suomessa kirjattiin vuonna 2018 ahman tappamia poroja 2441 (3076 vuonna 2017:) ja laskennallinen vahinko oli noin 4,2 miljoonaa euroa (2017 vastaava luku noin 7 miljoonaa euroa). Vuoden 2019 (22.10.2019 mennessä) ahman tappamia poroja on ilmoitettu 1516 kappaletta.

Poronhoitoalueella ei ole metsästyksen ohella käytännössä toteutettavissa muita tyydyttäviä ratkaisuja ahmojen aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseksi, sillä vapaasti laiduntavien porojen suojaaminen on käytännössä mahdotonta, ja vahinkoja syntyy porojen valvonnasta ja laitumilla läsnäolosta huolimatta (usein yöaikaan).

Pohjoismaisten ahmakantojen hoitoa koskevista käytännöistä on vallinnut maakohtaisia eroja. Norjassa ahmakantaa on säädelty metsästämyllä, Ruotsissa on ollut käytäntönä poistaa etenkin porotaloudelle paljon vahinkoa aiheuttavia yksilöitä. Norjasta metsästettiin metsästysvuonna 2018-2019 lähes 70 ahmaa lupametsästyksellä ja viranomaisten poistoilla (skyddsjakt). Ruotsissa pyydettiin vahinkoperusteisesti vuonna 2018 kolme ahmaa, mutta vuonna 2017 yhteensä 10 ahmaa. Naturvårdsverketistä saadun tiedon mukaan Ruotsi on aloittamassa ahman kannanhoidollisen metsästyksen tänä vuonna.⁶ Suomessa ahma on ollut kokonaan rauhoitettu vuodesta 1982 aina vuoteen 2017 saakka. Metsästys aloitettiin erityisen merkittävien porovahinkojen vähentämiseksi kahdeksan ahman kiintiöllä.

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että sillä ei ole lakiin perustuvaa velvollisuutta antaa kiintiöasetusta, vaan kuten metsästyslain 41 §:n 5 momentissa todetaan, poikkeuslupien vuotuista saaliin määrää voidaan rajoittaa. Kiintiö itsessään ei johda yhdenkään ahman tappamiseen, vaan asettaa ylärajan Suomen riistakeskuksen poikkeuslupien määrälle suotuisan suojelutason turvaamiseksi. Raja muodostaa vain kehyksen (EUTI C-342/05 kohta 45), jonka puitteissa voidaan myöntää pyyntilupia, jos metsästyslain 41 a §:n mukaiset edellytykset muutoin täyttyvät. Vastaavasti karhun, ilveksen tai suden vahinkoperusteisten lupien määrää ei puolestaan ole vastaavalla tavalla rajoitettu useaan vuoteen poronhoitoalueella. Niiden osalta Suomen riistakeskuksella on täysi toimivalta. Mikäli asetusta ei annettaisi, rajoitaisi määrää ainoastaan luontodirektiivin ja kansallisen lainsäädännön asettamat edellytykset.

Suomen riistakeskuksen tapauskohtaiseen harkintaan perustuvien vahinkoperusteisten poikkeuslupien nojalla tapahtuvassa pyynnissä metsästys tulee ajoittaa tapahtuvaksi ennen tammikuun loppua tai helmikuusta eteenpäin varmistaa lupaehdoin, ettei saaliiksi joudu naaras, jolla on pennut pesässä, tai jota alle vuoden

² Mattisson et al: Predation or scavenging? Prey body condition influences decision-making in a facultative predator, the wolverine. 2016 <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/ecs2.1407/pdf>

³ Hobbs et al. Native predators reduce harvest of reindeer by Sámi pastoralists. 2012. Ecological Applications 23(5):1640-1654.1-15.

⁴ 8 x 2 poroa/kk x 12 kk=192 poroa

⁵ <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090105#a15.3.2019-318>

⁶ <https://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/remisser-och-yttranden/remisser-2019/missiv%20remiss%20foreskrifter%20rovdjursforvaltning.pdf>

ikäinen pentu seuraa. Metsästystapahtumat ja pyynnin mahdollinen valikoiva kohdistuminen paljon vahinkoa aiheuttaviin ahmayksilöihin tulee myös dokumentoida. Ahman poistot tulee myös toteuttaa valvotummin kuin tähän mennessä muiden suurpetojen osalta on toteutettu. Lupaehdoissa tulee erityisesti korostaa, että pyynnin tuloksesta tulee ilmoittaa myös Suomen riistakeskuksen ja poliisin lisäksi Metsähallituksen erätarkastajalle. Samoin tulee toimia poikkeuslupan nojalla pyyntiin osallistuvien henkilöiden nimien, pyyntiin lähdön ja pyyntialueen ilmoittamisessa.

1 Nykytila

Ahma rauhoitettiin koko maassa vuonna 1982 ja voimassa olevan metsästyslain (615/1993) 37 §:n mukaan ahma on aina rauhoitettu. Rauhoituksesta voidaan poiketa vain Suomen riistakeskuksen luvalla metsästyslain 41 §:n 1 momentin nojalla 41 a §:ssä säädetyn edellytyksin, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä lajin luontaisella levinneisyysalueella. Poikkeuksien määrää voidaan säädellä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, jossa määritellään suurin sallittu aluekohtainen saalismäärä ottaen huomioon suotuisan suojelun tason säilyminen. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella metsästyslaissa säädetystä poikkeusluvasta (452/2013) voidaan antaa tarkempia säännöksiä poikkeuslupan myöntämisessä noudatettavasta menettelystä, poikkeuslupaan liitettävistä määräyksistä, poikkeuslupan nojalla saadun saaliin ilmoittamisesta ja poikkeamisen edellytysten arvioinnista.

Ahman pienen kannan ja hitaan lisääntymisen takia ahman rauhoituksesta ei myönnetty yli 30 vuoteen poikkeuksia, eikä sille ole muista suurpedoista poiketen ollut aiemmin voimassa maa- ja metsätalousministeriön asetusta suurimmista sallituista saalismääristä. Tilanne muuttui metsästysvuonna 2016-2017, jolloin metsästys aloitettiin kahdeksan ahman kiintiöllä. Suomen ahmakanta ei vielä täytä luontodirektiivin asettamia suotuisan suojelutason vaatimuksia muualla kuin ns. alpiinisella vyöhykkeellä pohjoisimmassa osassa Lappia. Suomessa ahmakanta on arvioitu olevan viimeisimmässä luontodirektiivin raportoinnissa 2013-2018 suotuisalla suojelutasolla ns. alpiinisella eliömaantieteellisellä vyöhykkeellä pohjoisimmassa osassa Lappia (Ylä-Lappi) ja tällä alueella kannan kehityssuunnan arvioitiin olevan kasvava. Tunturi-Lapin (pohjoisen ja itäisen poronhoitoalueen kannanhoitoalueen pohjoisosan) ahmakanta onkin osa elinvoimaista Skandinavian ahmapopulaatiota, joka keskittyy Ruotsin ja Norjan tunturi- ja vuoristoalueelle. Lisäksi Itä-Lapin (pohjoisen ja itäisen kannanhoitoalueen Venäjään rajoittuvan osan) ahmakanta on osa Venäjän elinvoimaista ahmapopulaatiota. Muualla Suomessa ns. boreaalisella eliömaantieteellisellä vyöhykkeellä ahmakannan suojelutaso on arvioitu luontodirektiivin vuosien 2013-2018 raportoinnissa olevan epäsuotuisa–riittämätön, mutta trendin on todettu olevan vakaa ja tulevaisuuden suotuisan.

Poikkeuslupien myöntö ahmojen tappamiseksi ahmatihentymäalueilla on kuitenkin mahdollista, mikäli muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole, eikä ahman suotuisan suojelutason saavuttamista koskeva tavoite vaarannu sen luontaisella levinneisyysalueella. Poikkeuslupien myöntämisen edellytys ei ole se, että ahmakannan tulisi olla suotuisalla suojelun tasolla. Olennaista on se, että vaikutus ahmakantaan jää niin vähäiseksi, että suotuisan suojelutason saavuttamista koskeva tavoite ei vaarannu. Suomessa on aika vakiintuneesti katsottu mm. suurpetojen ja Itämeren merihylkeiden osalta, että metsästyksen aloittaminen edellyttää maa- ja metsätalousministeriön asetusta, jossa asetetaan mahdollinen suurin sallittu saalismäärä. Maa- ja metsätalousministeriöllä ei kuitenkaan ole lakiin perustuvaa velvollisuutta antaa kiintiöasetusta, vaan metsästyslain 41 §:n 5 momentissa todetaan, että poikkeuslupien vuotuista saaliin määrää *voidaan* rajoittaa. Kiintiö itsessään ei johda yhdenkään ahman tappamiseen, vaan on eräänlainen ylimääräinen turva, että vaikka kiintiö täyttyisi, ei suotuisaa suojelutasoa vaaranneta. Korkein hallinto-oikeus on tämän todennut päätöksessään (10.9.2006, taltionro 1499) seuraavasti: poikkeusluvasta päättävä taho [nyk. Suomen riistakeskus] on velvollinen varmistamaan, että kukin päätös on luontodirektiivin ja kansallisten säädösten mukainen, niin että kulloinkin kysymyksessä oleva metsästys ei vaaranna suotuisaa suojelutasoa ja että muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole. Ministeriön kiintiö turvaa omalta osaltaan sääntelyn mukaista harkintaa. Raja muodostaa vain keh-

sen (EUTI C-342/05 kohta 45), jonka puitteissa voidaan myöntää pyyntilupia, jos metsästyslain 41 a §:n mukaiset edellytykset muutoin täyttyvät. Huolimatta erityisen merkittävistä vahingoista, vahinkoperusteisten lupien määrä ei voi olla kovinkaan suuri johtuen ahmakannan tämän hetken koosta.

Sen lisäksi, että pyydettävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, voidaan asetuksella antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä riistaeläinlajeja rajoitus koskee, saalisyksilöiden sukupuolesta ja iästä sekä alueesta, jota rajoitus koskee. Maa- ja metsätalousministeriöllä on siten toimivalta rajoittaa poikkeuslupien nojalla pyydettävän saaliin määrää ja aluetta.

Suomen riistakeskukselle on annettu 1.3.2011 voimaan tulleella riistahallintolalla (158/2011) toimivalta myöntää riistaeläinten pyynti- ja poikkeuslupia. Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jossa em. kaltaiset julkiset hallintotehtävät tehdään rikosoikeudellisella virkavastuulla. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö. Suomen riistakeskuksen luvat koskevat lisäksi yksittäistä eläintä tai eläimiä.

Luonnonvarakeskuksen mukaan poronhoitoalueen ahmakantaa on vaikea arvioida, koska kyseessä on suuri alue, jolta löytyy harvakseltaan petoyhdysmiehiä. Myös pentuehavaintoja tehdään vähän. Perustan ahman poikkeusluville poronhoitoalueella antavat kuitenkin ahman aiheuttamat porovahingot, joita voidaan seurata lähes reaaliaikaisesti Riistavahinkorekisterin kautta.

Ahma, poiketen muista suurpedoista, ei kuulu luontodirektiivin IV-liitteen tiukasti suojeltuihin lajeihin eikä V-liitteen lajeihin, joiden metsästys on lähtökohtaisesti sallittu. Ahma kuuluu luontodirektiivin liitteen II lajeihin, mikä tarkoittaa, että niille on osoitettava suojelualueita. Kansallisessa lainsäädännössä ahma on kuitenkin samanlaisen sääntelyn piirissä kuin ilves, karhu ja susi poronhoitoalueen ulkopuolella eli laji on täysin rauhoitettu. Suomen suurpetokantojen hoito perustuu hoitosuunnitelmiin, jotka on valmisteltu ottaen huomioon EU:n luontodirektiivin ja perustuslain sekä muun lainsäädännön vaatimukset ja yhteensovittamalla paikallisen väestön näkökulmia laajan kansalaisten osallistamisen avulla. Ahmakannan hoitosuunnitelma vahvistettiin vuonna 2014.⁷

Suomi on rauhoittanut metsästyslain 37 §:n nojalla ahman ympäri vuoden ja käytännössä lajiin kohdistetaan kansallisesti samoja säännöksiä kuin luontodirektiivin IV-liitteen lajeihin. Näiden lajien osalta luontodirektiivin 12 artikla edellyttää, että jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet näiden lajien tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kiellettävä mm. kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen ja tappaminen. Luontodirektiivi sallii kuitenkin poikkeamisen tiukasta suojelujärjestelmästä. Direktiivin 16 artiklassa säädetään tarkemmin niistä yksityiskohdista, joita suojelusta poikkeamisessa on sovellettava. Suojelusta poikkeaminen on mahdollista, mikäli toimenpiteelle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua, eikä poikkeaminen heikennä lajin suojelutasoa. Tämän lisäksi poikkeamisen on täytettävä yksi erityisistä poikkeamisperusteista: esim. erityisen merkittävien vahinkojen estäminen, yleisen turvallisuuden ja edun kannalta pakottavat syyt ml. sosiaaliset syyt tai ns. kannanhoidolliset perusteet. Luontodirektiivissä ei ole erityisiä vuodenaikaan sidottuja rajoitteita poikkeamiselle, joten poikkeaminen näiden lajien suojelusta on siten mahdollista myös keväällä. Luontodirektiivi kuitenkin edellyttää kansallisen viranomaisen tapauskohtaista harkintaa.

Suomi on pannut täytäntöön luontodirektiivin 16 artiklan poikkeussääntelyn metsästyslailla. Sääntely on metsästyslain 41 sekä 41 a §:ssä. Poikkeuslupa ahman metsästämiseksi voidaan myöntää ensinnäkin ns. vahinkoperusteisena poikkeuslupana. Poikkeamisella pyritään esimerkiksi estämään erityisen merkittäviä vahinkoja tai turvaamaan ihmisten turvallisuutta. Poikkeaminen ei saa kuitenkaan heikentää lajin suotuisaa

⁷ http://mmm.fi/documents/1410837/1516659/Ahmakannan_hoitosuunnitelma.pdf/5138edc3-ed8d-4221-938e-6c41feab57d3

suojelutasoa tai sen saavuttamista ja poikkeaminen on mahdollista vain, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole ratkaista ahman aiheuttamaa ongelmaa.

Valtioneuvoston asetuksessa metsästyslaissa säädetyistä poikkeuksista (452/2013) on säädetty mm. poikkeuslupien hakemisesta, poikkeamisen edellytysten arvioinnista, lupamääräyksistä ja saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta. Edellä mainittu valtioneuvoston asetus tuli voimaan 24.6.2013.

Suomen riistakeskus harkitsee aina ennen poikkeuslupapäätöksen tekemistä vielä erikseen, onko alueittain muuta tyydyttävää ratkaisua ja haittaako metsästys suotuisan suojelutason säilyttämistä tai sen saavuttamista. Suomen riistakeskus joutuu selvittämään metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen nojalla metsästyslain 41 a §:n 1–3 kohdan tapauksissa (ns. vahinkoperusteiset poikkeusluvut) poikkeuslupan kohteena olevan riistaeläinlajin kannan tai kannan tilan haetulla poikkeuslupa-alueella, yksilön käyttäytymisen haetulla poikkeuslupa-alueella, tarvittaessa mm. viranomaisen tiedot, jotka liittyvät poikkeuslupan hakuperusteeseen sekä toimenpiteet, jotka poikkeuslupan sijasta voitaisiin toteuttaa. Tämä Suomen riistakeskuksen täytyy todentaa erikseen jokaisen lupahakemuksen kohdalla ja lisäksi ne tulee dokumentoida tarkasti poikkeuslupapäätökseen.

Asetuksen 7 §:n mukaan poikkeuslupan saajan on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle ja poliisille metsästyslain 41 §:ssä tarkoitetun poikkeuslupan nojalla tapahtuneen ahman pyynnin tuloksesta. Ilmoitus on tehtävä ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun poikkeusluvassa tarkoitettu riistaeläin on tullut pyydystetyksi taikka, jos riistaeläin on jäänyt pyydystämättä, ensimmäisenä arkipäivänä poikkeuslupan voimassaolon päättymisestä. Ilmoituksessa on mainittava pyydystettyjen eläinten määrä, niiden sukupuoli, pyyntiajankohta ja pyyntipaikan koordinaatit. Suomen riistakeskuksen on puolestaan toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle edellä mainitut tiedot eläimen pyynnistä kerran kuukaudessa. Vaikka asetuksessa ei mainita Metsähallituksen erätarkastajia, tulee Suomen riistakeskuksen erityisesti korostaa lupaehdoissa, että pyynnin tuloksesta tulee ilmoittaa myös Suomen riistakeskuksen ja poliisin lisäksi Metsähallituksen erätarkastajalle.

Lisäksi metsästyslain 88 §:ssä säädetään metsästyksen valvonnasta. Sen mukaan poliisin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisten sekä riistahallintolaissa tarkoitettujen metsästyksenvalvojien tulee toimialueellaan valvoa, että metsästystä koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Valtion omistamilla alueilla lain noudattamista valvovat virkamiehet, joiden tehtäväksi valvonta säädetään tai määrätään eli käytännössä valvontaa hoitaa Metsähallituksen erätarkastajat. Lisäksi maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla on oikeus valvoa metsästyslain noudattamista alueellaan. Valvonnan varmistamiseksi lupaehtoihin tulee lisätä, että poikkeuslupan nojalla pyyntiin osallistuvien henkilöiden nimien, pyyntiin lähdön ja pyyntialueen ilmoittamisessa ilmoittamisvelvoite on myös Metsähallituksen erätarkastajille.

2 Lausunto Suomen ahmakannan kehityksestä ja kannasta talvella 2018/2019 (15.10.2019, Dnro 1587/04.04.04.00/2019)

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Luonnonvarakeskuksen lausuntoa Suomen ahmakannasta. Lausuntonaan Luonnonvarakeskus (Luke) antaa seuraavan arvion.

Ahma on pohjoisilla tunturialueilla ja havumetsävyöhykkeellä elävä kookas näätäeläin, joka on sekä raadon- syöjä että etenkin poronhoitoalueella myös aktiivinen saalistaja. Korvaustilastojen mukaan se aiheuttaa porotaloudelle selvästi enemmän vahinkoa kuin muut suurpedot (vuonna 2018 4,1 miljoonaa euroa, MMM).

Ahma ei ole tehokas lisääntyjä; naaras synnyttää kerrallaan tavallisesti 2-3 pentua ja skandinaavisen tutkimusaineiston perusteella pitää usein väli vuoden lisääntymisessään. Ahma saa pentuja tavallisesti helmikuussa, mutta voi joskus synnyttää jo tammikuun loppupuolella.

Pohjois-Lapin ahmakanta kuuluu Skandinavian populaatioon, joka keskittyy Ruotsin ja Norjan tunturi- ja vuoristoalueille. Itä-Suomen kanta on samaa populaatiota Luoteis-Venäjän ahmakannan kanssa. Ahmoja on istutettu 1980- ja 1990-luvulla Länsi-Suomeen 15 yksilöä, ja myös siellä on pentuja tuottava esiintymä.

Arvio ahmakannan koosta talvella 2018/2019 ja muutoksesta alueittain

Suomen ahmakannan koon arvioidaan olleen 250 – 280 yksilöä talvella 2018/2019.

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueilla arvioidaan erillislaskentojen ja jälkihavaintojen perusteella liikuvan yhteensä noin 40 - 60 ahmaa, jotka kuuluvat Pohjoismaiden yhteiseen ahmapopulaatioon. Poronhoitoalueella liikkui talvella 2018/2019 arviolta 110 - 130 ahmaa, poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen alueella noin 140 - 150 ahmaa.

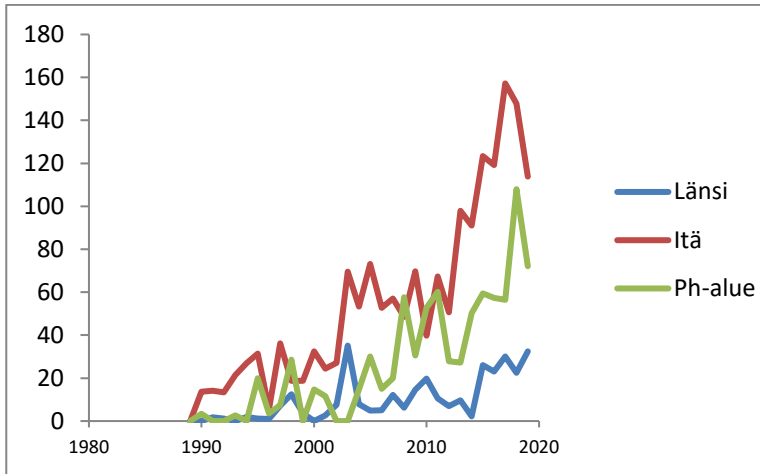
Taulukko. Ahmakannan koko alueittain talvella 2018/2019 ja talvella 2017/2018.

Ahmakannan koko	2018/2019	2017/2018
Koko maa	250- 280	270-300
Poronhoitoalue	110- 130	120-140
Muu Suomi	140-150	150-160

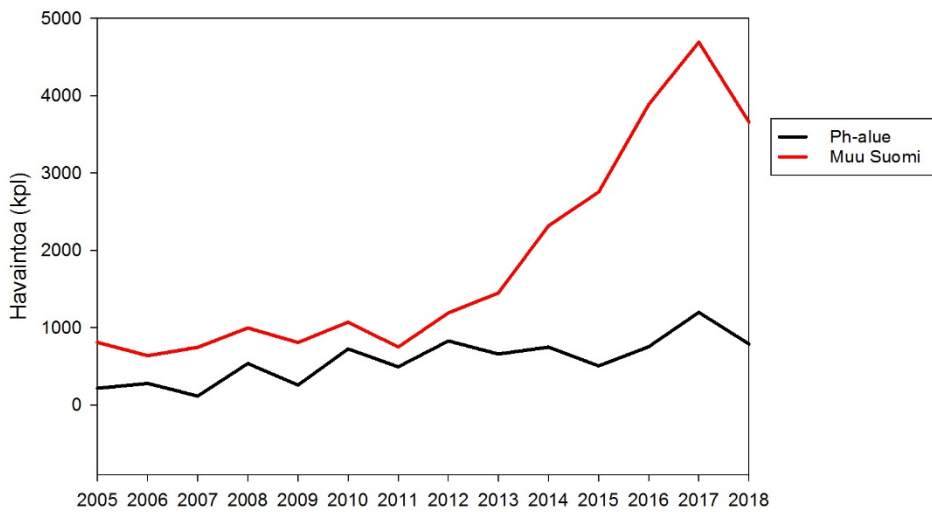
Riistakolmiolaskentojen perusteella lukumäärät olisivat olleet Itä-Suomessa ja poronhoitoalueella hieman pienemmät kuin talvella 2017/2018 (kuva 1). Harvalukuisiin lajeihin liittyvän satunnaisuuden takia riistakolmiolaskennat eivät kuitenkaan välttämättä anna tarkkaa kuvaa todellisesta muutoksesta peräkkäisten vuosien välillä.

Riistakolmiolaskennoista kertyneen pitkän aikasarjan perusteella on arvioitavissa ahmojen lukumäärien moninkertaistuneen viimeksi kuluneiden 20 vuoden aikana (kuva 1). Vuosina 2010 - 2019 lukumäärät Itä-Suomessa ovat suunnilleen kaksinkertaistuneet. Ahmojen lukumäärä on noussut myös riistakolmiotarkastelun kohteena olevalla osalla poronhoitoaluetta (kuva 1).

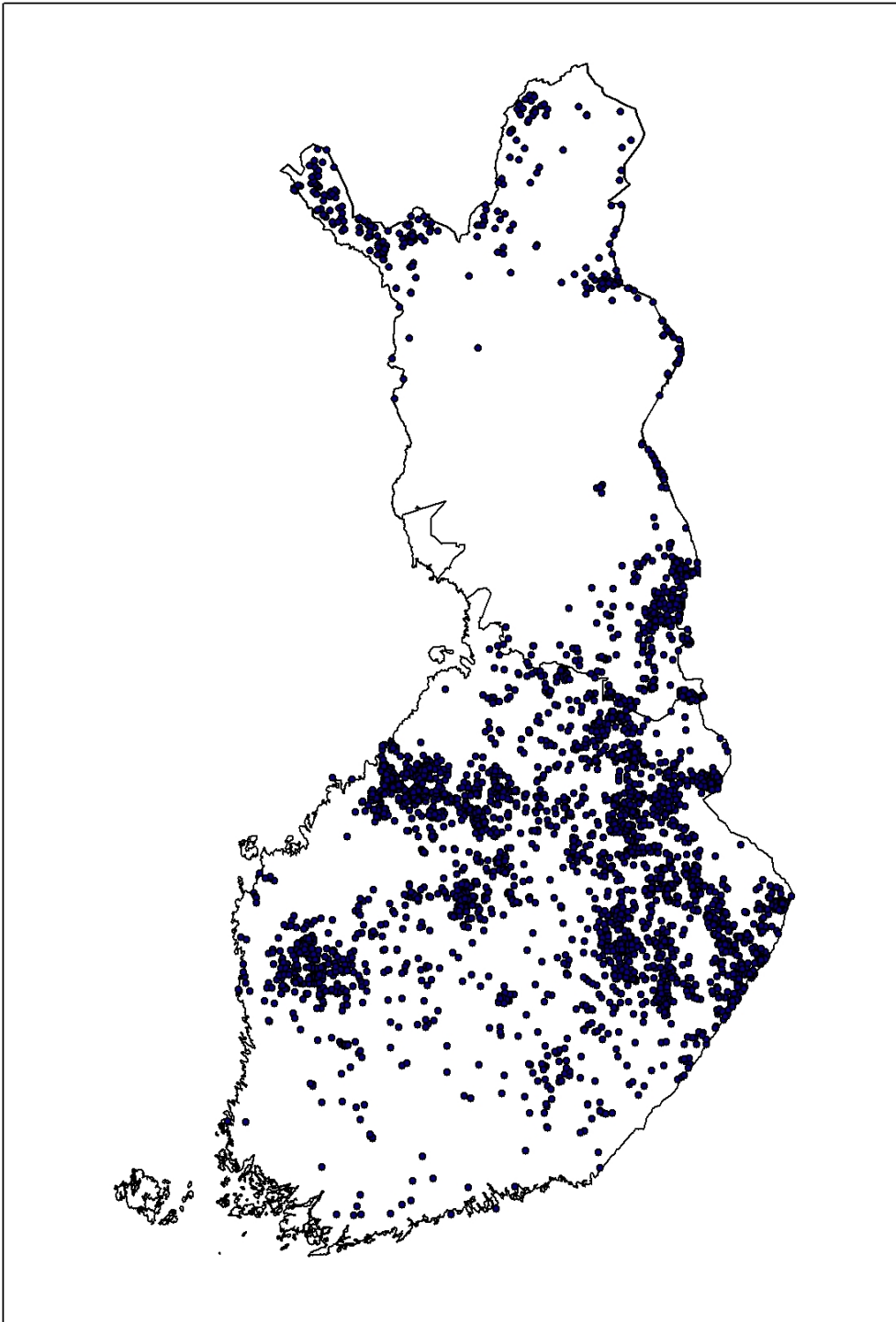
Myös petoyhdyshenkilöiden kirjaamien ahmahavaintojen määrän kehitys osoittaa ahmakannan vahvasti runsastuneen poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen alueella (kuva 2). Ahmahavaintoja tehtiin vuonna 2018 eteläisintä Suomea myöten (kuva 3). Kaikista ahmahavainnoista (4175 kpl) oli 0,8 % pentuehavaintoja.

Kuva 1. Riistakolmioiden talvilaskentoihin pohjautuva laskelma ahmojen lukumäärästä kolmella alueella vuosina 1989 - 2019 (ks. teksti).

Kuva 2. Petoyhdyshenkilöiden kirjaamien ahmahavaintojen määrän kehitys poronhoitoalueella ja poronhoitoalueen ulkopuolella vuosina 1998 – 2018.

Kuva 3. Petoyhdysheiköiden kirjaamat ahmahavainnot vuonna 2018 (4175 kpl). Kartassa näkyy poronhoitoalueen eteläraja.

Ahmakannan arviossa käytetyt menetelmät ja aluejako

Ahmakannan koon muutoksia arvioidaan kolmen eri aineiston, riistakolmioiden, erillislaskentojen ja Tassu-aineiston, perusteella. Alueellisesti kattavin ja menetelmällisesti vakiintunein aineisto ovat riistakolmiot, joita koko maahan on perustettu noin 1000 kappaletta pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta. Pohjois-Lapin osalta arvio pohjautuu reittipohjaisiin erillislaskentoihin ja pistehavaintoihin. Riistakolmioiden talvilaskennassa kirjataan laskentalinjan ylittävien ahmanjalkien määrä. Jalkien yleisyydessä havaittu muutos kuvaa ahmakannan kehitystä.

Riistakolmioaineiston jälkimäärät (jälkitiheydet) voidaan muuttaa eläintiheyksiksi tai -lukumääriksi tietyin edellytyksin. Muunnoksessa oletetaan, että eläinten liikkuminen maastossa on satunnaista suhteessa kolmiolinjoihin. Biologinen osa muunnosta on se, että tieto tarvitaan siitä kuinka paljon ahmayksilöt kulkevat keskimäärin yhden vuorokauden aikana. Kotimaista tietoa tästä ei ole, mutta Venäjän Karjalasta on käytävissä pieni aineisto (Konstantin Tirronen, Venäjän Tiedeakatemia, Petroskoi). Aineistossa (10 jäljitystä) vuorokausimatkojen keskiarvo on 19,5 km. Ahman vuorokausireittien pituudesta olisi kerättävä lisää aineistoa riistakolmioaineiston käyttökelpoisuuden parantamiseksi. Myös petoyhdyshenkilöiden Tassu-järjestelmään kirjaamien ahmahavaintojen määrää käytetään yhtenä ahmakannan muutoksen mittarina, vaikka pelkkiä pistemäisiä havaintoja ei suoraan voida muuntaa yksilömääräksi.

Riistakolmioihin pohjautuvaa tarkastelua varten Suomi jaettiin kolmeen alueeseen (Länsi-Suomi, Itä-Suomi ja poronhoitoalue). Länsi-Suomen tarkastelualueeseen kuuluvat seuraavat Suomen riistakeskuksen aluetuomistojen alueet: Keski-Suomi, Pohjanmaa, Satakunta sekä poronhoitoalueen ulkopuolelle jäävä osa Oulun aluetuomiston aluetta. Itä-Suomeen kuuluivat poronhoitoalueen ulkopuolinen Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo. Mainituilla alueilla on vuosittain havaintoja ahmapentueista. Kolmas alue oli poronhoitoalueen ulkopuolinen muu Suomi. Poronhoitoalueen osalta jätettiin pois Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueet. Niiden osalta arvio pohjautuu Metsähallituksen ja paliskuntien yhteisiin erillislaskentoihin. Erillislaskenta-alueet ovat tunnettuja keskimääräistä tiheimmän ahmakannan esiintymisalueita. Laskenta-alueen ahmayksilöiden lukumäärää koskeva arvio pohjautuu vakioisiin laskentareitteihin ja jäljityksiin, joilla vältetään samojen yksilöiden laskemista useampaan kertaan.

Ahmojen esiintymisestä on kerätty tietoa myös DNA-analyysien avulla. Vuosina 2016 - 2017 kerättiin 33 paikalta 247 karvanäytettä Itä- ja Keski-Suomesta. Näytteistä määrittyi yhteensä 65 eri ahmayksilöä. Raportti tästä hankkeesta on lausunnon liitteenä 1 (Lansink ym. 2018).

3 Suurimmat sallitut saalismäärät ja muut rajoitukset metsästysvuodelle 2019–2020.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa esitetään suurimmat sallitut saalismäärät ahmalle sekä eräitä aluerajoituksia.

3.1 Suurimmat sallitut saalismäärät

Luonnonvarakeskuksen lausunnon mukaan runsastumisen skaalan osalta on arvioitavissa lukumäärien moninkertaistuneen viimeksi kuluneiden 20 vuoden aikana. Vuosina 2010 - 2019 lukumäärät Itä-Suomessa ovat suunnilleen kaksinkertaistuneet. Luonnonvarakeskus arvioi Suomessa olevan 250-280 yksilöä (270 – 300⁸) talvella 2018/2019. Riistakolmiolaskentojen perusteella lukumäärät Itä-Suomessa ja poronhoitoalueella näyttäisivät siten olevan hieman pienemmät kuin talvella 2017/2018, mutta Luken mukaan harvalukuisiin lajeihin liittyvän satunnaisuuden takia riistakolmiolaskennat eivät kuitenkaan välttämättä anna tarkkaa kuvaa todellisesta muutoksesta peräkkäisten vuosien välillä.

⁸ Suluissa viime vuoden arvio.

Tulevaisuudessa ahmakanta-arvio tulee tarkentumaan, sillä Luonnonvarakeskuksella on käynnissä hanke ahmakannan arvioinnin menetelmien kehittämiseksi. Hankkeessa tavoitteena on arvioida geneettisen analyysin ja havaintoaineiston pohjalta ahmojen lukumäärää poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen alueella ja yhdistää saadut tulokset poronhoitoalueelta saatavaan muilla tavoilla kerättyyn aineistoon. Tavoitteena on siis tuottaa nykyistä luotettavampi arvio poronhoitoalueen ulkopuolisen ahmakannan koosta ja siten myös koko Suomen ahmakannasta.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on vähentää ahman aiheuttamia erityisen merkittäviä porovahinkoja. Asetuksessa esitetään asetuksen voimassaoloajaksi suurimmaksi sallituksi saalismääräksi **kahdeksan** ahmayksilöä pohjoiselle ja itäiselle kannanhoitoalueelle. Pohjoisen ja itäisen poronhoitoalueen kannanhoitoalue käsittää Tunturi-Lapin paliskunnat; Paistunturin, Kaldoaivin, Näätämön, Muddusjärven, Vätsärin, Paatsjoen, Ivalon, Hammastunturin, Sallivaaran, Muotkatunturin, Näkkälän, Käsivarren, Muonion, Kyrön, Kuivasalmen ja Lapin paliskunnat (pohjoinen osa) sekä kaikki Venäjän rajaan rajoittuvat paliskunnat (itäinen osa).

Kuva 4. Suomen ahmakannan kannanhoitoalueet.

Suomessa riistavahinkolain (105/2009) mukaisessa korvausjärjestelmässä suurpetojen tappamana löydetyn poron käypää arvoa vastaava määrä korvataan poronmistajalle puolitoistakertaisena. Puolitoistakertaisuus on perusteltua, koska vain osa aikuisista poroista löydetään eikä löytämättömistä aikuisista poroista aiheutuvaa vahinkoa korvata muilla keinoin. Lisäksi maksetaan laskennallista vasahävikkikorvausta, joka perustuu pitkäaikaiseen tutkimukseen suurpetojen poronvasoille aiheuttaman tuhon tasosta. Korotettu korvaus pa-

liskunnille, jotka kärsivät poikkeuksellisen suurista porovahingoista (ns. Lex Halla -korvauselementti) on kummottu ja 2018 vahinkojen korvaamisessa se ei enää ollut käytössä. Sääntely koettiin poroelinkeinon piirissä epätasa-arvoiseksi. Suurpetojen vuonna 2018 aiheuttamat vahingot pystyttiin riistavahinkolainmuutoksen johdosta maksamaan kaikille vahingonkärsijöille täysimääräisesti.

Ahman samoin kuin muidenkin suurpetojen osalta on järjestelmällisesti esitetty ratkaisuksi siirtymistä reviiripohjaiseen korvausjärjestelmään. Korvausjärjestelmän muuttaminen ei ratkaise vahinkoihin eikä etenkin petovahinkokorvausmäärärahoihin liittyvää ongelmaa, sillä jo nykyisen järjestelmän kohdalla on ollut suuria vaikeuksia maksaa korvauksia täysimääräisenä vahingonkärsijöille. Reviiripohjainen korvausjärjestelmä kohtasi huomattavaa vastustusta ahmanhoitosuunnitelmaluonnoksen lausuntokierroksella poroelinkeinon suunnalta, joten siihen siirtymiselle ei ole edellytyksiä. Reviiripohjaista korvausjärjestelmää vastustetaan laajasti paliskunnissa mm. seuraavista syistä: ei vähennä vahinkojen määrää, ahmalla ei ole rajattavaksi soveltuvia reviierejä, vaatii valtiolta mittavia tutkimusresursseja ahmojen kartoittamiseen ja ahmanpesien etsintään, ei poistaisi petokantojen kontrollon tarvetta, korvauksen kohdentuminen koko paliskunnalle kestävä ratkaisu, osa nykyisistä vahinkopaliskunnista jäisi ilman korvauksia, asettaisi paliskuntien osakkaat keskenään eriarvoiseen asemaan, raadot tulisi edelleen etsiä maastosta omistajan todentamiseksi, aiheuttaisi merkittäviä taloudellisia tappioita ahmatuhoista kärsiville yksittäisille poronostajille, ohjaisi korvauksia sivutoimisille tai harrastuksenomaisesti poronhoidon parissa toimiville.

Huomattava on myös, että tällaiseen korvausjärjestelmään siirtyminen ei ole pelkästään kansallisesti ratkaistavissa. EU-tasolla sellainen muutos ei ole suurpetojen suojelusta vastaavan komission ympäristöpääosaston käsissä vaan korvausjärjestelmän muuttaminen edellyttää maatalouspääosaston hyväksyntää virallisessa notifiointiprosessissa. Komissio on notifiointiprosessissa hyväksynyt Suomen korvausjärjestelmät erikseen suurpetojen aiheuttamista vahingoista kotieläimille ja poroille. Todettakoon, että usein tässä yhteydessä viitattu maakotkien aiheuttamien porovahinkojen korvausjärjestelmä ei ole käynyt läpi vastaavaa notifiointimenettelyä, eikä tällä hetkellä vastaa perustuslain edellyttämää tasoa. Ympäristöministeriön päätöksessä rauhoitettujen harvinaisten eläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi maksettavissa avustuksissa (1626/1991, muutettu 838/2010) on kyse valtion talousarvioon otetun määrärahan puitteissa myönnettävästä harkinnanvaraisesta avustuksesta, joka on säädetty ennen nykyisen perustuslain voimaan tuloa. YM:n raportin⁹ mukaan vahinkojen korvausmenettelyä koskeva sääntely ei vastaa nykyisen perustuslain edellytyksiä ja korvausjärjestelmä ollaan vasta saattamassa perustuslain edellyttämälle tasolle tällä hallituskaudella. Maa- ja metsätalousministeriöllä ei näin ollen ole edelleenkaan suunnitelmia siirtää reviiripohjaiseen korvausjärjestelmään.

Vaihtoehtoiseksi ratkaisuksi on esitetty myös vahinkoahmojen siirtoa poronhoitoalueen ulkopuolelle. Ahmakannan hoitosuunnitelmassa todetaan, että siirtoistutuksiin ryhdytään vain, mikäli paikallisen väestön asenteet hanketta kohtaan ovat riittävän myönteisiä. Tähän mennessä saatujen selvitysten perusteella paikallisen väestön suhtautuminen (esim. Pohjois-Savo, Keski-Suomi) on ollut sen verran kielteistä, ettei ahmojen siirtoihin ole myöskään ollut edellytyksiä. Sen lisäksi on myös syytä huomioida ahmakannan luontainen levittäytymisen ja runsastuminen viime vuosina näillä alueilla. Muutamien yksilöiden siirroilla ei siten olisi käytännössä merkitystä kyseisten alueiden tai muun eteläisen Suomen ahmakannalle ja sen kehittymiselle edelleen suotuisaan suuntaan.

3.2 Alueelliset rajoitukset

Ahmakannan hoidossa on syytä ottaa huomioon ahmakannan esiintymistiheyden erojen lisäksi maan elinkeinorakenne. Ahmakannan hoidon ristiriidat esiintyvät lähinnä poroelinkeinon kanssa, joten on syytä erottaa poronhoitoalue muusta Suomesta (Kuva 4). Ahmakanta on tihein Tunturi-Lapissa, missä myös ahman aiheut-

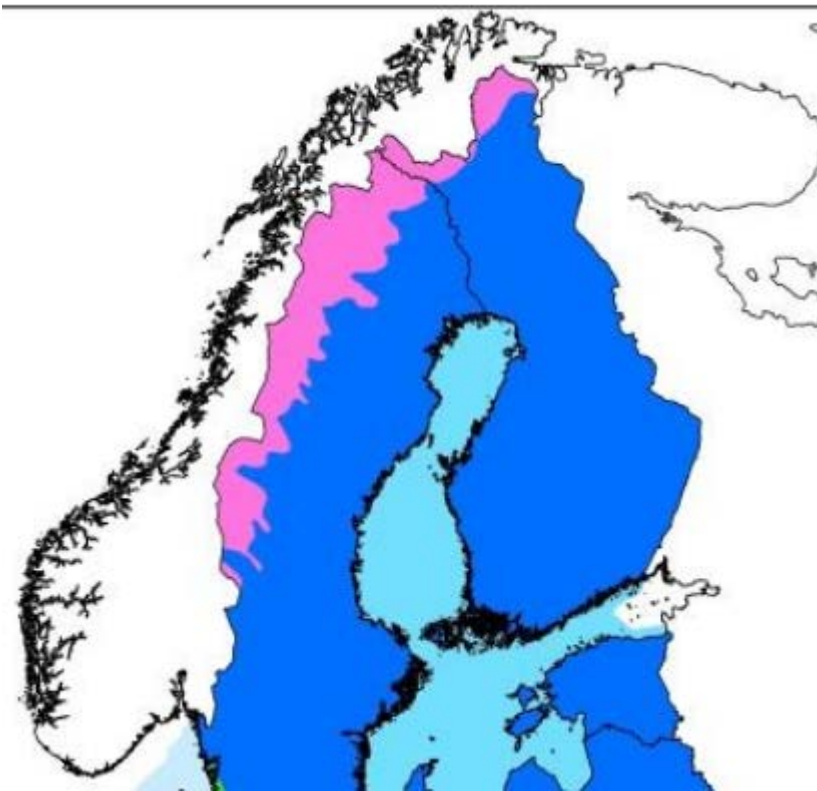
⁹ [https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Rauhoitetut_lajit/Rauhoitettujen_lajien_aiheuttamat_vahingot/Raportti_Rauhoitettujen_lajien_korvausme\(50405\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Rauhoitetut_lajit/Rauhoitettujen_lajien_aiheuttamat_vahingot/Raportti_Rauhoitettujen_lajien_korvausme(50405))

tamiksi ilmoitetut porovahingot ovat suurimmat. Myös itärajan paliskunnissa ahma aiheuttaa merkittäviä vahinkoja. Tästä syystä poronhoitoalue on jaettu kahteen kannanhoidon suuralueeseen; pohjoiseen ja itäiseen poronhoitoalueeseen sekä muuhun poronhoitoalueeseen. Pohjoisen ja itäisen poronhoitoalueen kannanhoido-alueella on havaintotietojen perusteella Suomen vahvin ahmakanta. Lisäksi alueen ahmakanta on yhteydessä Skandinavian ja Venäjän populaatioihin. Tällä alueella aiheutuu vuosittain suurin osa suurpetojen aiheuttamista porovahingoista.

Pohjoisen ja itäisen poronhoitoalueen kannanhoidoalue käsittää Tunturi-Lapin paliskunnat; Paistunturin, Kaldoaivin, Näätämön, Muddusjärven, Vätsärin, Paatsjoen, Ivalon, Hammastunturin, Sallivaaran, Muotkatunturin, Näkkälän, Käsivarren, Muonion, Kyrön, Kuivasalmen ja Lapin paliskunnat (pohjoinen osa) sekä kaikki Venäjän rajaan rajoittuvat paliskunnat (itäinen osa). Asetusehdotukseen on kuitenkin käytännön syistä mainittu ne kunnat, joiden alueella Pohjoisen ja itäisen poronhoitoalueen kannanhoidoalue sijaitsee. Näiden kuntien rajat eivät seuraa kuin vain osin paliskuntien rajoja (Kuva 6). Suurin sallittu saalismäärä olisi siten käytettävissä vain poronhoitoalueella Kuusamon, Suomussalmen, Hyrynsalmen, Taivalkosken, Sallan, Savukosken, Pelkosenniemen, Sodankylän, Kittilän, Muonion, Kolarin, Inarin, Utsjoen ja Enontekiön kunnissa. Vuonna 2018 ahmavahingoista 99,2 % tapahtui näissä kunnissa. Tämä on synnyttänyt porotalouselinkeinon ja ahmakannan suojelun välisen ristiriidan. Kiintiötä tulisi käyttää näiden kuntien alueella olevissa vahinkokeskitymissä, joka käytännössä ohjaa mahdolliset luvat kannanhoidoalueelle.

4 Esityksen vaikutukset

Ahman pienen kannan ja uhanalaisuusluokituksen johdosta ahman rauhoituksesta ei ennen metsästysvuotta 2016-2017 myönnetty poikkeuksia, eikä sille ole muista suurpedoista poiketen ollut voimassa maa- ja metsätalousministeriön asetusta suurimmista sallituista saalismääristä. Harkintaa ohjaa luontodirektiivin (92/43/ETY) vaatimukset ahman suotuisan suojelutason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi suotuisana. Suomen ahmakanta ei vielä täytä luontodirektiivin asettamia suotuisan suojelutason vaatimuksia muualla kuin ns. alpiinisella vyöhykkeellä pohjoisimmassa osassa Lappia. Suomessa ahmakanta on arvioitu olevan viimeisimmässä luontodirektiivin raportoinnissa 2013-2018 suotuisalla suojelutasolla ns. alpiinisella eliömaantieteellisellä vyöhykkeellä pohjoisimmassa osassa Lappia (Ylä-Lappi) ja tällä alueella kannan kehityssuunnan arvioitiin olevan kasvava. Tunturi-Lapin (pohjoisen ja itäisen poronhoitoalueen kannanhoidoalueen pohjoisosan) ahmakanta onkin osa elinvoimaista, suotuisalla suojelun tasolla olevaa Skandinavian ahmapopulaatiota.

Kuva 5: Alpiininen ja boreaalinen eliömaantieteellinen vyöhykkeiden raja EU:n luontodirektiivin raportoinnin suotuisan suojelutason arvioinnissa. Lähde: http://bd.eionet.europa.eu/activities/Reporting/Article_17/Documents/ART17%20public%20consultation%20guide.pdf

Lisäksi Itä-Lapin (pohjoisen ja itäisen kannanhoitoalueen Venäjään rajoittuvan osan) ahmakanta on osa Venäjän elinvoimaista ahmapopulaatiota. Muualla Suomessa ns. boreaalisella eliömaantieteellisellä vyöhykkeellä ahmakannan suojelutaso on arvioitu luontodirektiivin vuosien 2013-2018 raportoinnissa olevan epäsuotuisa–riittämätön, mutta trendin on todettu olevan vakaa ja tulevaisuuden suotuisan. Viimeisimmässä Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnissa (2019) ahma on kategoriassa erittäin uhanalainen(EN).

Esityksen määrä **kahdeksan** ahmaa ei siten tulisi vaikuttamaan ahman suojelutasoa heikentävästi. Ahman lisääntymispotentiaali on suhteellisen vaatimaton. Skandinaviassa naaras saa ensimmäiset pentunsa tavallisesti vasta 3-vuotiaana. Pentueissa on keskimäärin vain 1,9 pentua, ja naaras lisääntyy yleensä vain joka toinen vuosi. Nämäkin lähtökohdat huomioon ottaen on todennäköistä, ettei esitetty enimmäismäärä vaaranna ekologisesti kestävä kannanhoidon periaatetta. Poikkeuslupien käyttö tullaan ajoittamaan siten, että se ei osu lisääntymisaikaan tai lupaehdoissa edellytetään, ettei metsästys saa kohdistua naaraaseen, jolla on pentu pesässä tai naaraaseen, jota pentu seuraa. Lisääntymisaikaa on tarkasteltu väitöskirjatutkimuksessa 2017¹⁰, jossa 18 GPS-pannoitetulle naaraalle syntyneistä 31 pentueesta Pohjois-Ruotsissa 2004-2014 välisenä aikana vain yksi näyttäisi syntyneen tammikuun puolella ja sekin 29.1.

¹⁰ Aronsson, M. 2017: O Neighbour, Where Art Thou? Spatial and social dynamics in wolverine and lynx from individual space use to population distribution. - Väitöskirja, SLU, Uppsala. https://pub.epsilon.slu.se/14047/13/aronsson_m_170214.pdf: "Furthermore, the fact that wolverine females give birth as early as January 29, with a peak in mid-February, is important information for setting harvest season limits for the species."

Vuoden 2018 Skandinavian ahmaseurannan mukaan rekisteröitiin yhteensä 181 ahman lisääntymistä, joista 124 havaittiin Ruotsissa ja 57 Norjassa. Lisääntymislukumäärien perusteella vuosina 2016–2018 on arvioitu, että Skandinavian populaation koko olisi 890 aikuista (> 1 v) ahmaa, joista Ruotsissa esiintyy noin 583 ahmaa. Ruotsin ahmakanta on katsottu olevan suotuisan suojelun tasolla. Ruotsin uhanalaisuusarvioinnissa ahma esiintyy vaarantunut (VU) -luokassa.¹¹ Sekä Ruotsi että Norja metsästävät ahmoja lammas- ja porovahinkojen vähentämiseksi. Ruotsissa Naturvårdsverket on antanut toimivallan päättää suojelumetsästyksessä lääninhallituksille. Ruotsissa pyydettiin vahinkoperusteisesti vuonna 2018 kolme ahmaa, mutta vuonna 2017 10 ahmaa. Naturvårdsverketistä saadun tiedon mukaan Ruotsi on aloittamassa ahman kannanhoidollisen metsästyksen (*licensjakt*) tänä vuonna. Norjassa lupametsästys alkaa 10.9. ja jatkuu 15.2. saakka. Norjasta saadun tilaston mukaan vuoden 2018 10.12.2018 mennessä Norjassa on metsästetty 63 ahmaa, joista 40 ahmaa lupametsästyksen ja 23 viranomaisen poistojen (*skyddjakt*) myötä (kuva 9).¹² Metsästysvuoden 2018-2019 (1.4.2018-31.3.2019) osalta Rovbase –sovelluksessa on Norjassa metsästetty tai poistettu viranomaisitoimin yhteensä 68 ahmaa.

Käsivarren suunnalta on raportoitu jo vuosien ajan, että Ruotsista tai Norjasta tulleet ahmat ovat aiheuttaneet merkittäviä porovahinkoja.

Mahdollisten ahman poistolupien vaikutusta ahmavahinkoihin ja maksettaviin korvauksiin ei voida suoraan arvioida, sillä vahinkoihin vaikuttavat ahmojen määrän ohella lumi- ja sääolosuhteet (kuva 6). Kahdeksan ahman poiston vaikutus olisi kuitenkin tutkimuksiin perustuvalla kahden poron kuukausiverotuksella vähintään 192 poroa vähemmän vuodessa.¹³ Ahman aiheuttamista vahingoista vuosina 2017-2019 oli siitosvaatimia noin 80%. Tämä johtuu siitä, että porokarjasta suurin osa on vaatimia ja raskaampina eläiminä ovat alttiimpia ahman saalistukselle sille otollisissa lumiolosuhteissa. Jos kaikki säästyneet porot olisivat vaatimia, niiden arvo olisi laskennallisella korvausarvolla (keskiarvo 1703€/poro) laskien noin 330 000 euroa.

Ruotsalaisnorjalaisessa tutkimuksessa ahma tappoi 15 poroa kuukaudessa, joten vaikutus voi olla arvioitua suurempi. Kahden talven ahmojen metsästys näyttäisi vähentäneen vahinkoja kahdeksassa paliskunnassa 11 paliskunnasta, joissa saaliiksi on saatu 1-2 ahmaa. Laskua ahman aiheuttamissa vahingoissa näyttäisi tapahtuneen useimmissa paliskunnissa, joissa on viimeisen kolmen metsästysvuoden aikana sallittu yhden tai useamman ahman metsästys (kuva 13). Syitä vahinkojen laskuun voi olla muitakin kuin ahmojen metsästys.

Viime metsästysvuonna 2018-2019 tiedossa oleva kokonaiskuolleisuus oli 13 ahmaa. Auton alle kuolleita oli viisi ja vahinkoperusteisin poikkeusluvin 8 ahmaa, joista neljä oli urosta ja neljä naarasta.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 64 a §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Ahma kuuluu luontodirektiivin liitteen II ensisijaisesti suojeltaviin lajeihin. Ahman elinympäristöt ovat siis luontodirektiivin aluesuojelun piirissä. Ahman suotuisan suojelutason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi ahmalle tulee luontodirektiivin 6 artiklan velvoittamana osoittaa erityisiä suojeltuja elinympäristöjä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Natura 2000 -verkostoon tulee kuulua alueita, joilla varmistetaan ahman elinympäristöjen suotuisa suojelutaso tai tarvittaessa ennalleen saattaminen ahman luontaisella levinneisyysalueella. Tammikuussa 1997 voimaan tulleen luonnonsuojelulain (1096/1996) 10 luku sisältää Natura 2000 verkostoa koskevat erityissäännökset. Ahma on merkitty useisiin ahman esiintymisen painopistealueilla määriteltyjen Natura 2000-alueiden lajiluetteloihin.

Vahinkojen estämiseksi ahmoja on pyydetty myös Natura 2000 -alueilla ja kansallispuistoissa, joiden tietolomakkeissa on mainittu ahma (kuva 9).

¹¹ <http://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vaxter-och-djur/Rovdjur/Fakta-om-jarv/>

¹² Norjan ja Ruotsin saalistieto ja vahingot on nähtävissä myös www.rovbase.no

¹³ 8 x 2 poroa/kk x 12 kk=192 poroa

Suomen riistakeskuksen metsästyslain 41 a §:n mukaista ahman poikkeuslupaa koskevasta päätöksestä 27.2.2017¹⁴ valitettiin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valituksessa vaadittiin kumoamaan Suomen riistakeskuksen päätös metsästyslain ja luonnonsuojelulain 64 a §:n ja 65 §:n vastaisena. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on ratkaissut asian 5.6.2019 (päättösnúmero 19/0124/1), mutta päätöksestä on valitettu KHO:een, joten päätös ei ole vielä lainvoimainen. Koska KHO:n ratkaisu saattaa kestää pitkään, on syytä tarkastella kuitenkin hallinto-oikeuden perusteluita valituksen kohtiin, sillä samat asiat ovat esiintyneet aiempien ministeriön asetusluonnosten ja asetusmuistioden lausuntokierroksien lausuntopalautteissa.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on katsonut, että sellaista selvitystä ei ole esitetty, jonka perusteella voitaisiin todeta, että päätöksen perusteena olleet tiedot ahmakannoista olisivat ainakaan olennaisesti virheellisiä tai luotettavia. Riistakeskus on voinut perustaa päätöksensä näihin (Luken) tietoihin. Lisäksi päätöksen perusteena olleet maaseutuelinkeinoviranomaisen toimittamat tiedot ovat antaneet poikkeuslupaharkintaa varten riittävän totuudenmukaisen kuvan ahmojen aiheuttamista porovahingoista. Riistakeskus on myös arvioinut riittävästi poikkeuslupien myöntämisen ennaltaehkäisevät vaikutukset porovahinkojen syntymiseen. Hallinto-oikeus on katsonut, että kahden yksittäisen ahman tappamisen ei voida katsoa haittaavan suotuisan suojelutason säilyttämistä hakemusalueella tai laajemmin suotuisan suojelutason saavuttamista Suomessa siinä määrin, ettei poikkeuslupia olisi voitu myöntää. Hallinto-oikeus toteaa, että Suomessa ei ole tällä hetkellä käytössä reviiripohjaista korvausjärjestelmää ja kyseiseen korvausjärjestelmään siirtyminen edellyttäisi laaja-alaisia selvityksiä ja muutoksia. Reviiripohjaiseen korvausjärjestelmään siirtyminen tai siirtoistutukset eivät ole olleet tässä tapauksessa asian kiireellisyyteen nähden toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Asiassa ei ole muutoinkaan esitetty muuta tyydyttävää ratkaisua kuin ahmojen tappaminen tarvittavan vaikutuksen saavuttamiseksi. Hallinto-oikeus on myös todennut, että kahden todetusti erityisen merkittävää haittaa aiheuttavan ahman tappamiseen on myös ollut varovaisuusperiaatteenkin näkökulmasta arvioitaessa metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 2 kohdan poikkeuslupan edellytykset. Vaikka ahma on kyseessä olevilla Natura-alueilla suojelun perusteena oleva luonnonarvo ja priorisoitu suojeltava laji, kahden ahman metsästyksen ei voida katsoa merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi alueet on sisällytetty Natura 2000 –verkostoon. Näin ollen poikkeuslupien myöntäminen ei ennalta arvioiden ole ollut myöskään luonnonsuojelulain 64a §:ssä säädetyn heikentämiskiellon vastaista eikä luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentissa tarkoitetun Natura-arvioinnin tekeminen ole ollut tarpeen. Mainitut luonnonsuojelulain säännökset eivät siten ole varovaisuusperiaatekaan huomioon ottaen olleet esteenä poikkeuslupien myöntämiselle. Päätöksen kumoamiseen ei ollut aihetta.

Ottaen huomioon Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden perustelut vaikkakaan asiasta ole KHO:n ratkaisua, maa- ja metsätalousministeriö katsoo edelleen, että poikkeuslupan nojalla sallittu poikkeaminen ahman rauhoituksesta ei ole sellainen hanke tai suunnitelma, joka todennäköisesti merkittävästi heikentäisi poikkeuslupa-alueella tai sen läheisyydessä sijaitsevien Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden niitä luontoarvoja, joiden vuoksi alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon, vaikka Natura-alueiden lajiluetteloihin on merkitty ahma. Poikkeuslupan nojalla tapahtuva ahman pyynti voi aiheuttaa lyhytaikaista ja paikallista häiriötä pyyntitapahtuman aikana. Pyyntin aiheuttama häiriö on kuitenkin niin lyhytaikaista ja paikallista, ettei sillä sen vuoksi voi katsoa todennäköisesti merkittävästi heikennettävän Natura-alueiden niitä luontoarvoja, joiden vuoksi alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Asiaa tarkasteltaessa häiriön voimakkuus, kesto ja tiheys ovat merkittäviä arviointiperusteita. Jotta häiriö olisi merkittävä, sen on vaikutettava suojelun tasoon. Pyyntitoiminta ja siihen liittyvä alueella liikkuminen ei vaikuta pienimuotoisuutensa vuoksi merkityksellisesti alueen luontotyyppeihin. Pyyntitoiminnan aikana voidaan liikkua moottorikelkoilla niin kuin niillä liikutaan normaalin poronhoitotyönkin aikana. Tässä suhteessa moottorikelkkojen ääni tai laukauksen ääni ei poikkea millään muotoa alueilla muutoinkin harjoitettavasta muusta toiminnasta.

Suomen riistakeskus arvioi vaikutukset Natura-alueisiin lupapäätöksissään¹⁵, jos lupa-alueen Natura-alueiden tietolomakkeissa ahma on mainittu. Suomen riistakeskus on päätöksissään todennut, että yksittäisen

¹⁴ Suomen riistakeskuksen päätös 27.2.2017, Nro 2017-1-200-01179-5.

¹⁵ <http://suurpetopoikkeusluvut.riista.fi/>

ahman poistaminen ei vaikuta haitallisesti lajin suotuisan suojelun tason säilymiseen tai sen saavuttamiseen lajin luontaisella levinneisyysalueella taikka tarkastelun kohteella olevalla Natura 2000 –verkostoon kuuluvalla alueella. Suomen riistakeskus on katsonut, että päätöksellä sallittu toiminta ei luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin sanamuodon mukaisesti todennäköisesti merkittävästi heikennä valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Kyseessä ei ole myöskään sellainen toiminta alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti olisi alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Näin ollen luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista vaikutusarviota ei ole tarpeen tehdä.

Hallituksen esityksessä Hossan kansallispuistoksi (HE260/2016vp)¹⁶ todetaan, että ”maa- ja metsätalousministeriö on lisäksi esittänyt selvennettäväksi suurpetojen metsästystä koskevaa kohtaa. Ministeriö katsoo, että alueen suurpetojen metsästyksen käytännön järjestelyjen tulisi olla erittäin selvät, koska Hossan kansallispuistoon sisältyvillä Natura-alueilla suurpedot (karhu, ahma, susi ja ilves) on mainittuina alueen tietolomakkeissa kohdassa 3.3. muut tärkeät eläin- ja kasvilajit. Ministeriö esittää, että Hossa-Irnin paliskunnan ne osakkaat, joilla ei ole kuntalaisen oikeutta, voisivat metsästää suurpetoja suoraan lain nojalla. Lakiesityksen valmistelun yhteydessä on järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut Hossa-Irnin paliskunnan ja paliskuntain yhdistyksen kanssa. Suurpetojen poisto on kirjattu lakiesitykseen siten, kuin paliskunta ja Paliskuntain yhdistys ovat esittäneet.”

Hossan alue on petovahingoissa yksi synkimpiä alueita Kuusamo, Taivalkoski, Suomussalmi -sektorilla. Hossa-Irnin paliskunta on yksi Lex Halla-paliskunnista, jotka saivat vuoteen 2018 saakka korotettua korvausta löydetystä pedon tappamasta porosta. Korvaussumma Hossan kansallispuiston vaikutusalueelta on yli 5 000 000 € kahdeksassa vuodessa käsittäen yli 2000 pedon tappamaa löydettyä poroa (kuva 12). Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Hossan kansallispuistoa koskevassa eduskuntakäsittelyssä olisi suljettu ahmojen (ja muiden alueella mainittujen suurpetojen) metsästys sallittujen toimien ulkopuolelle, mikäli niiden metsästyksen olisi katsottu aiheuttavan merkittäviä haitallisia vaikutuksia kansallispuiston luonnonarvoille. Sen sijaan ympäristövaliokunta toteaa mietinnössään (YmVM5/2017)¹⁷, että suojelun yleisestä periaatteesta voidaan luonnonsuojelulain mukaan kansallispuistossa poiketa mm. porotalouden ja paikallisen väestön luontaiselinkeinojen hyväksi, mikäli niistä ei koidu oleellista eikä pysyvää vahinkoa suojelutavoitteiden kannalta.

Lupaa vahinkoa aiheuttavan pyyntiluvanvaraisen riistaeläimen (ahma) poistamiseen haettiin talvella 2018 Hossan kansallispuistoon, jossa siis edellytettiin sekä luonnonsuojelulain mukaista poikkeuslupaa¹⁸ että maastoliikennelupaa pyynnin järjestelyihin liittyen.

Metsähallitus on katsonut Hossan kansallispuiston alueelle haetun poikkeuslupaan (2018-1-700-01066-8 1) liittyvässä päätöksessään (MH411/2018), että luonnonsuojelulain 15 §:n säännöksen mukaan ahman pyynti Hossan kansallispuistossa on mahdollista Suomen riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvalla sekä Metsähallituksen alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena myöntämällä luvalla. Arvioidessaan luvanvaraisen toiminnan vaikutusta Natura 2000 –arvoihin Metsähallitus toteaa, että luvan ehtojen mukainen toiminta ei aiheuta merkittävää haittaa Hossan tai Moilasenvaaran Natura 2000 –alueiden (FI1200743¹⁹, FI1201013) suojeluperusteena oleville luonnonarvoille, eikä siten heikennä Natura-arvoja.

¹⁶ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_260+2016.aspx

¹⁷ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/YmVM_5+2017.aspx

¹⁸ Laki Hossan kansallispuistosta 3 § 3 mom: Hossan kansallispuistossa on niillä, joiden kotipaikka on metsästyslain (615/1993) 8 §:ssä tarkoitetussa kunnassa, oikeus luonnonsuojelulain 13 §:n estämättä metsästää kotikunnassaan kansallispuiston alueella. Kansallispuistossa toimivan paliskunnan osakkailla sekä Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöllä on kuitenkin kotikunnasta riippumatta oikeus luonnonsuojelulain 15 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun riistaeläinlajien yksilöiden luvanvaraiseen poistamiseen.

¹⁹ <http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=FI1200743>

Tietolomakkeessa on mainittu ahma.

5 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi poikkeusluvalla sallittavasta ahman metsästyksessä metsästysvuonna 2019–2020. Siinä asetetaan suurin sallittu saalismäärä ja rajataan alue, jossa poikkeuslupaharkintaa voidaan Suomen riistakeskuksen toimesta tehdä.

Esitysluonnoksesta lausuntoja antoivat seuraavat tahot (16kpl): MTK, Suomen riistakeskus, Lapin ELY-keskus, Paliskuntain yhdistys, SYKE; LUKE, Saamelaiskäräjät, Metsähallitus, Suomen luonnonsuojeluliitto, Luonnon-suojeluliitto Tapiola, WWF, Suomen Porosaamelaiset, Rajavartiolaitos, sisäasianministeriö ja ympäristöminis-teriö. Lausuntoyhteenveto on tämän muistion liitteenä.

Lausunnot ovat sekalaisessa järjestyksessä lausuntoyhteenvedossa lähes kokonaisuudessaan liitteessä kuvia ja taulukoita sekä viittauksia lukuunottamatta. Lausunnot jakautuvat huomattavasti toisistaan ja niissä nostetaan esille huomattavan paljon asioita, joihin ei Suomen riistakeskuksen toimivaltaa rajoittavalla ahmakiintiöllä voida mitenkään vaikuttaa. Osittain eri tahojen lausunnoissa nousee täysin ristiriitaisia näkemyksiä mm. muun tyydyttävän ratkaisun olemassa olost, korvausjärjestelmästä, suojelutasosta, siirtoistutuksista. Sopi-vana kiintiönä on pidetty 0-40 yksilöä. Maa- ja metsätalousministeriö on kuitenkin pyrkinyt vastaamaan tässä muistiossa ainakin osaan esitetyistä argumenteista, vaikka oikeampi paikka niiden käsittelylle olisi tulevina vuosina työn alle tulevan ahman hoitosuunnitelman päivitysprosessin yhteydessä, jossa asianomaisia tahoja voidaan osallistaa aivan toisella tavalla kuin ministeriön kiintiön asettamisen yhteydessä. Osassa lausuntoja on katsottu, ettei maa- ja metsätalousministeriön tulisi antaa ollenkaan kiintiöasetusta. Maa- ja metsätalous-ministeriö korostaa, että mikäli asetusta ei annettaisi, rajoittaisi määrää ainoastaan luontodirektiivin ja kan-sallisen lainsäädännön asettamat edellytykset. Asetuksen antamatta jättämisellä siirryttäisiin vastaavanlai-seen menettelyyn kuin karhun, ilveksen tai suden vahinkoperusteisten lupien osalta eli määrää tai aluetta ei rajoitettaisi ollenkaan. Suomen riistakeskuksella on tällä hetkellä täysi toimivalta muiden suurpetojen vahin-koperusteisten lupien osalta ahmaa lukuun ottamatta.

Kuten Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on ratkaisussaan (ei lainvoimainen) todennut, reviiripohjaiseen kor-vausjärjestelmään siirtyminen tai siirtoistutukset eivät ole asian kiireellisyyteen nähden toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Natura 2000 –alueiden ahmanmetsästystä koskevat näkemyserot mihin lausun-noissakin viitataan tultaneen ratkaisemaan todennäköisesti KHO:n asiaa koskevassa ratkaisussa. Asialla on tulevaisuudessa olennainen merkitys myös Natura 2000 –alueiden tietojen täydentämismenettelyyn valtio-neuvostossa kaikkien liitteen II –lajien osalta (mm. hylkeet) ja suojelualueiden laajentamisten oikeusvaiku-tuksista.

Alueen sisällyttäminen Natura 2000 -verkostoon ei pääsääntöisesti vaikuta metsästysoikeuksiin eikä niiden käyttöön, sillä Natura 2000-alueiden suojelun tavoitteena on tiettyjen luontotyyppien ja lajien elinympäris-töjen suojelu sekä sellaisten lajeja koskevien häiriöiden estäminen, jotka merkittäväällä tavalla vaarantavat lajien suojelutason. Metsästystä ei ole pidettävä tällaisena häiriönä muutoin kuin erityisen tärkeillä linnus-tonsuojelualueilla ja harmaahylkeiden suojelun kannalta merkityksellisillä alueilla. Natura 2000 -verkostoon sisällytetään alueita, joilla on luontodirektiivin liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä. Lajeista metsäs-tyslain piiriin kuuluvat ahma, saukko, itämerennorppa ja harmaahylje. Lisäksi liitteessä on lueteltu myös eu-roopanmajava, karhu, ilves ja susi, mutta näiden lajien osalta Suomi sai Euroopan unionin jäsenyysneuvotte-luissa poikkeuksen mainittujen lajien elinympäristöjen suojelusta. Ahman, saukon ja itämerennorpan elinym-päristöjä on Natura 2000 -verkostossa. Näiden lajien esiintymisen perusteella ei kuitenkaan ole tarvetta met-sästystä koskeviin erityismääräyksiin nykyisillä tai myöhemmin perustettavillakaan luonnonsuojelualueilla.²⁰

²⁰ <https://www.ym.fi/download/noname/%7BE6FB9990-77E6-443F-A3B6-CEE74DAE83F2%7D/142435>

Maa- ja metsätalousministeriö on mukana luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen korvausmenettelyn ja ennaltaehkäisyn lainsäädännön uudistamista valmisteleavassa projektissa, jonka seurauksena maakotkakorvausjärjestelmä saadaan todennäköisesti perustuslain edellyttämälle tasolle ja myös notifioitua komissiolle. Nykyinen korvaus perustuu valtioneuvoston asetukseen maakotkien porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta (8/2002). Asian selvittely on alkanut jo vuonna 2017 ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2020. Tämä osoittaa, että korvausjärjestelmän säätäminen on vuosien työ ja ainakaan tällä hetkellä ei ole mitään edellytyksiä reviiripohjaisen korvausjärjestelmän luomiselle poronhoitoalueelle suurpedoille. Reviiripohjaisen korvausjärjestelmän luominen koikeiluperusteisesti lainsäädäntöön on aivan yhtä työllistävä kuin koko korvausjärjestelmän uudistaminen. Tahotilaa tähän ei lausuntojen perusteella kuitenkaan ole muilla kuin suojelujärjestöillä. Esimerkiksi poroelinkeino vastustaa suurpetojen korvausjärjestelmän muutosta hyvin jyrkästi, mutta kannattaa merikotkan aiheuttamien porovahinkojen korvausjärjestelmän luomista. Korvausjärjestelmän muutos ei myöskään poistaisi petokantojen kontrolloinnin tarvetta, minkä osoittaa se, että Ruotsi on todennäköisesti aloittamassa ahman kannanhoidollisen metsästyksen tänä vuonna.

Myöskään poronhoitoalueen siirtäminen pohjoisemmaksi ei ole mitenkään realistinen tavoite, eikä ainakaan maa- ja metsätalousministeriön yksin päätettävissä. Poronhoitoalueen siirtäminen olisi vähintään hallitusohjelmataason linjaus.

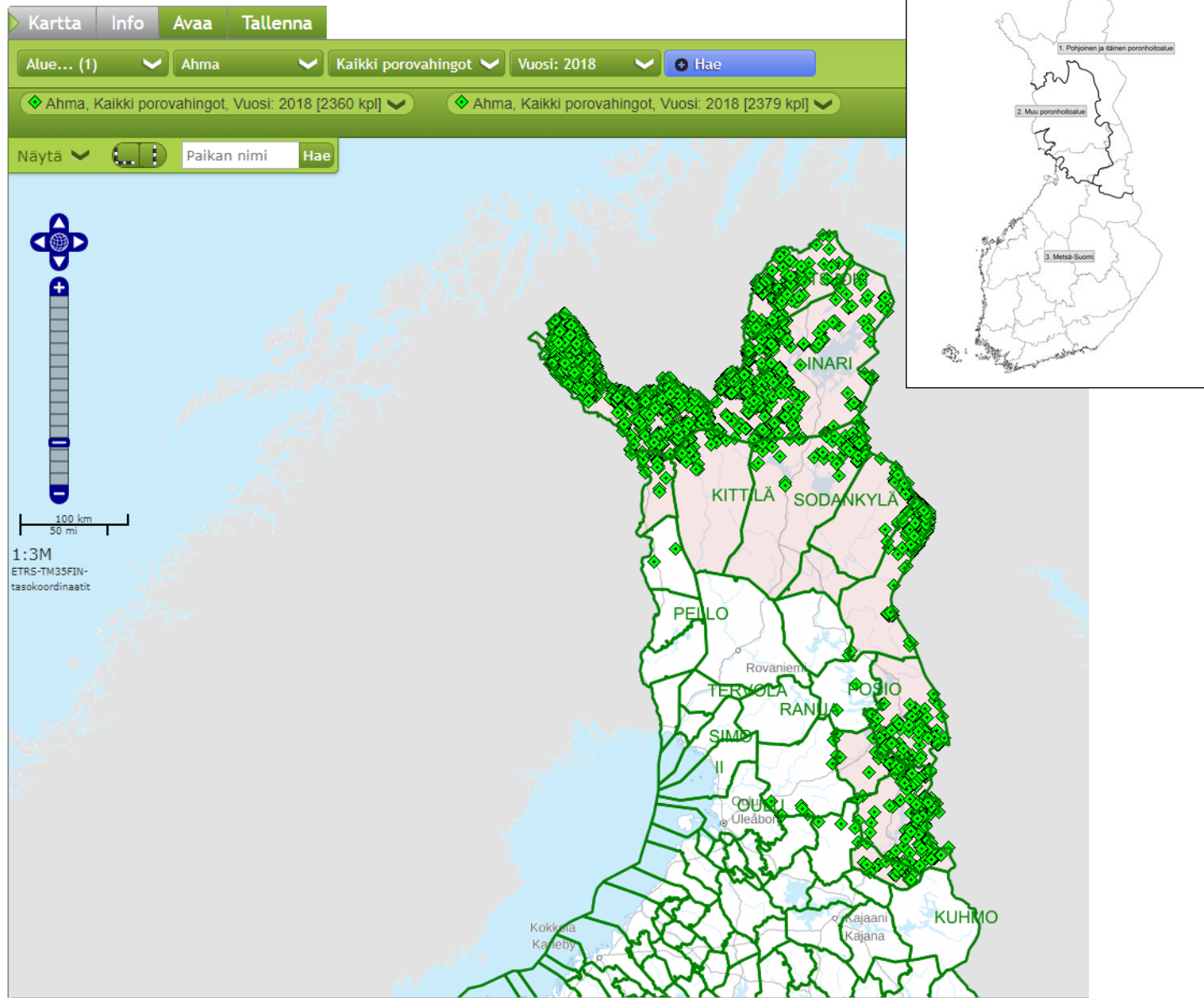
Alkuperäiset lausunnot ovat saatavissa MMM:n kirjaamosta.

6 Voimaantulo

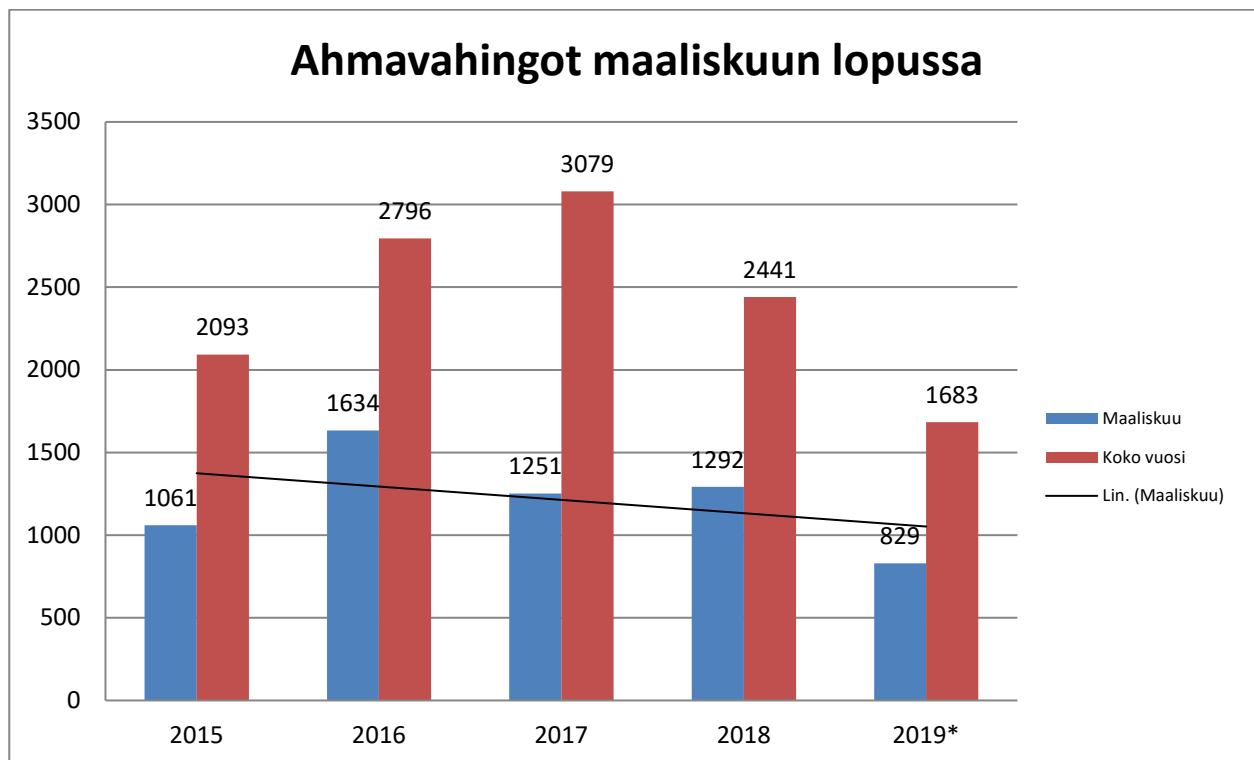
Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian joulukuussa 2019.

LIITE

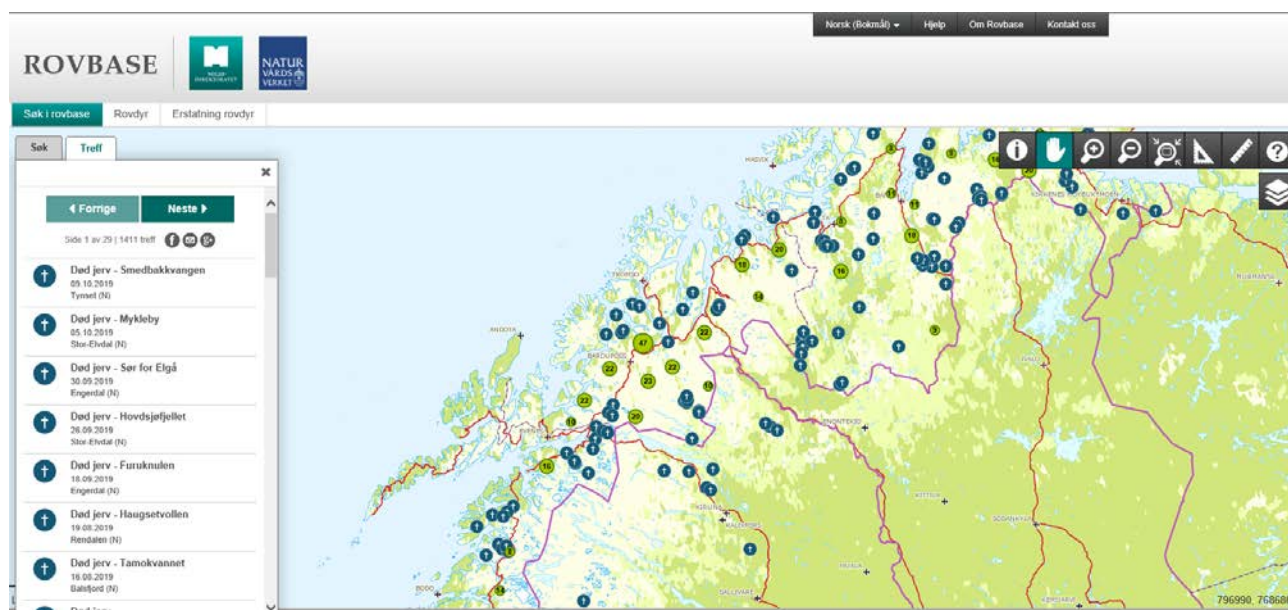
Kiistavahinkorekisteri

Kuva 6. Ahman aiheuttamista porovahingoista 99,2 % ilmoitettiin *Pohjoisen ja itäisen poronhoitoalueen* kuntien alueelta.

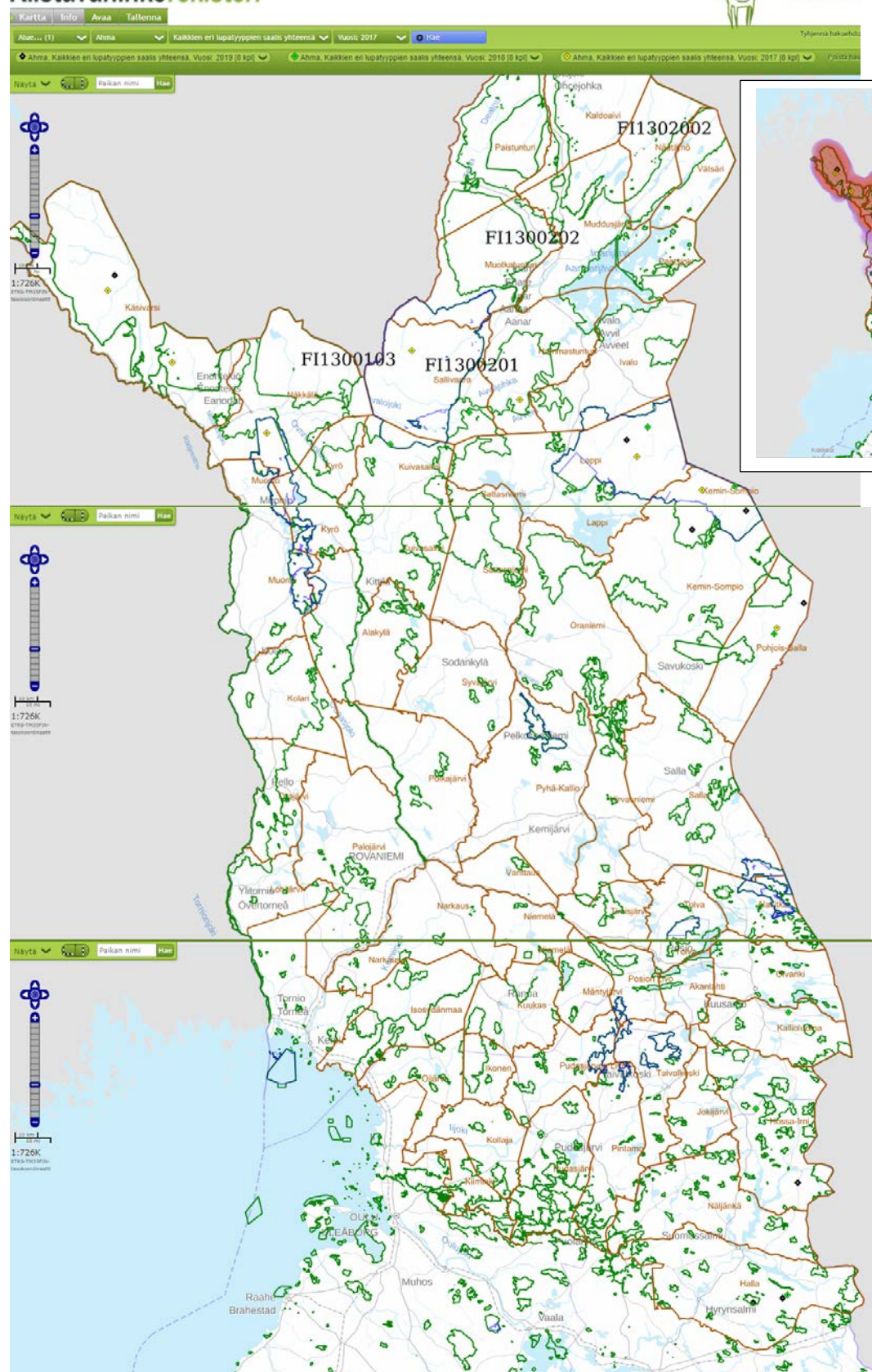

Kuva 7. Ahmavahingot 1.1.-31.3. välisenä aikana ja koko vuonna. Vuoden 2019 ahmavahinkojen määrä on arvioitu toteutuneen (1509 kpl 14.10.2019 tilanne) ja viime vuoden lopun vahinkokertymän perusteella (174 kpl). Vahinkomäärä näyttäisi vähentyneen merkittävästi, mutta on hyvin todennäköistä, että jopa satoja löydettyjä ahman tappamia poroja voi olla vielä syöttämättä Riistavahinkorekisterin lähdejärjestelmänä olevaan IACS –tukisovellukseen.

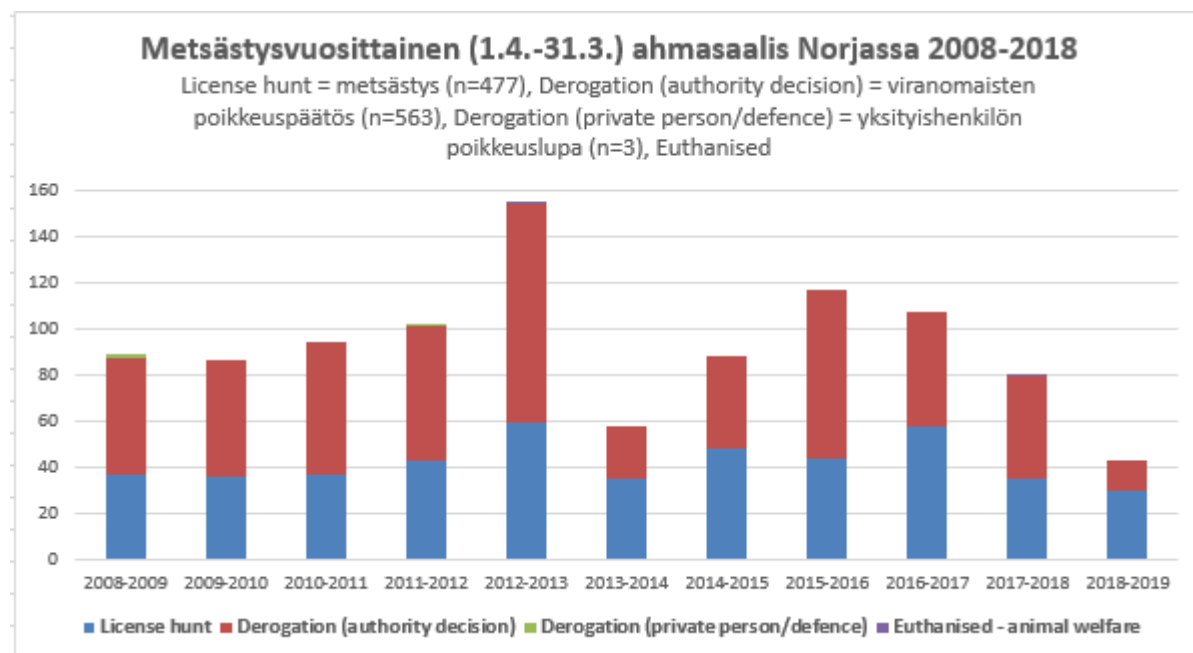

Kuva 8. Norjan ja Ruotsin saalistieto ja vahingot on nähtävissä www.rovbase.no. Kuvassa vuonna 2019 ahmakuoletisuus Skandinaviassa.

Riistavahinkorekisteri

Kuva 9. Kolmena viime talvena vahinkoperusteisilla poikkeusluvilla metsästettyjen (24 kpl) ahmojen sijainti. 2017 talvi keltainen, 2018 vihreä ja 2019 musta ruutu. Vahinkojen sijoittuminen pikkukuvassa lämpökarttana ja kuvassa 6 pisteinä.

Kuva 10. Metsästysvuosittainen ahmasaalis Norjassa 2008-2018. Rovbasen mukaan metsästysvuonna 2018-2019 olisi Norjassa metsästetty tai poistettu viranomaistoimin 68 ahmaa.

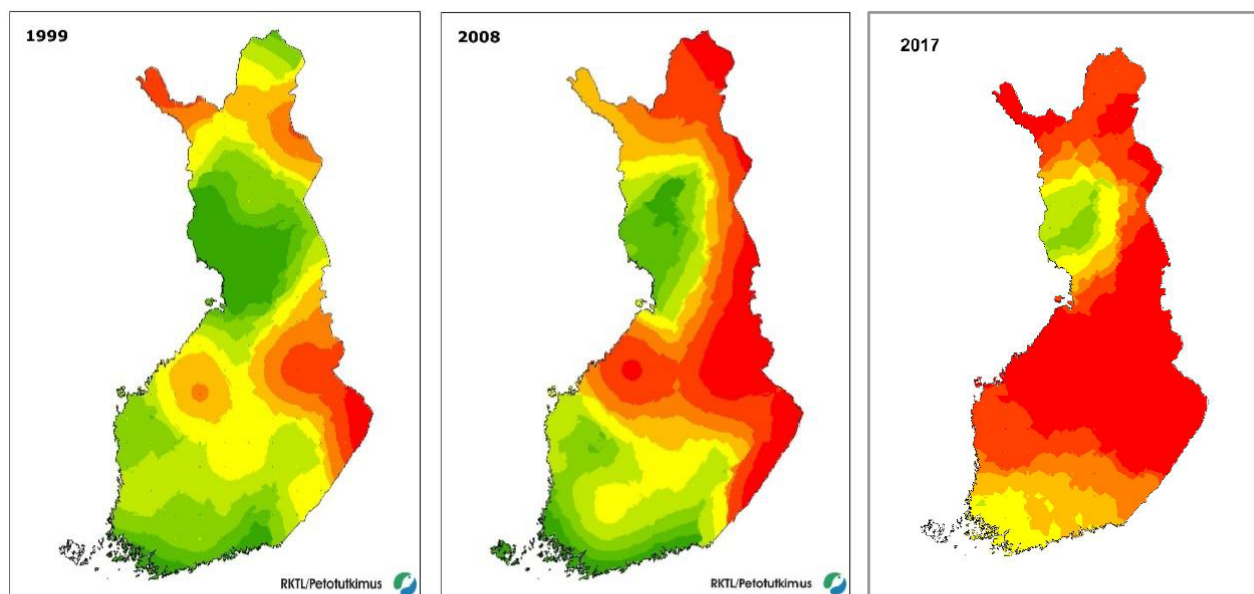
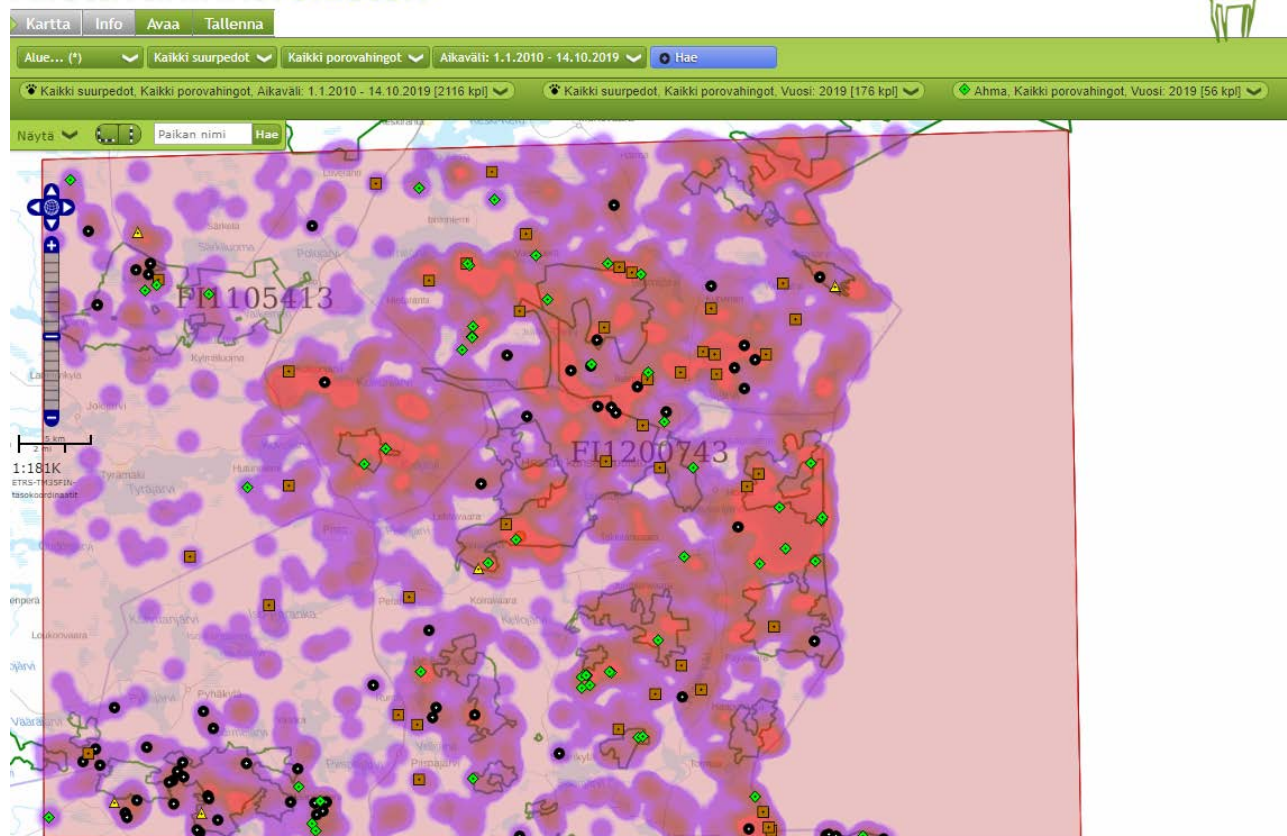

Figure 1 Wolverine observations reported to large carnivore contact persons in Finland in 1999, 2008 and 2017. The number of observations is scaled from no observations (dark green) to many observations (dark red). Maps obtained from www.riistahavainnot.fi.

Kuva 11. Petoyhdyshenkilöiden ahmahavainnot vuosina 1999, 2008, 2017. Lähde: Lansink G.M.J.1, Kojola I.2, Aspi J.1 & Kvist, L.1: Genetic monitoring report finnish wolverines 2016/2017. Luke & Oulun yliopisto

Riistavahinkorekisteri

Kuva 12. Hossan kansallispuiston vaikutusalueella aiheutuneet porovahingot vuosina 2010-2019 lämpökarttana. Porovahinkoja yhteensä yli 5 000 000 €. Vuoden 2019 aikana (14.10.2019 mennessä) tietoon tulleita porovahinkoja on noin 300 000 € edestä. Vihreällä ruudulla ahman aiheuttamat porovahingot, noin 100 000€. Vuonna 2018 vahingot olivat hieman yli 300 000€, joista ahmavahingot 125000€.

Lapin paliskunta

Halla paliskunta

Kemin-Sompion paliskunta

Käsivarren paliskunta

Hossa-Iirnin paliskunta

Pohjois-Sallan paliskunta

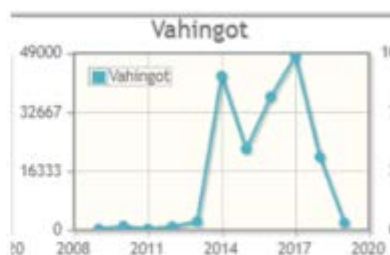
Sallivaaran paliskunta

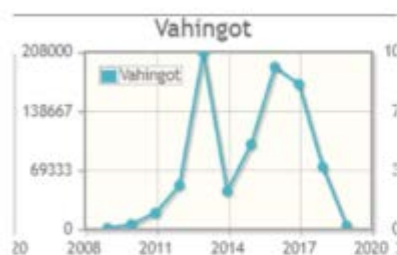
Kalliuluoman paliskunta

Näkkälän paliskunta

Kuivasalmen paliskunta

Hammastunturin paliskunta

Kuva 13. Kun katsotaan useamman vuoden vahinkokehitystä, kolmen talven ahmojen metsästys näyttäisi vähentäneen vahinkoja lähes kaikissa 11 paliskunnassa, joissa saaliiksi on saatu yksi tai useampi ahma. Syitä vähentymiseen voi olla tosin muitakin. Lex Halla -korvauksen poistuminen ei kuitenkaan ole syynä, sillä näissä kuvissa näkyy vain löydettyjen porojen 1,5 –kertainen arvo. Korostetulla ne paliskunnat, joissa metsästystä oli viime talvena.